

ROMÁN NYELV ÉS IRODALOM

II. A VIZSGA LEÍRÁSA

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
240 perc	15 perc	240 perc	20 perc
100 pont	50 pont	100 pont	50 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS
A vizsgabizottságot működtető intézmény biztosítja	Helyesírási szótár, szöveg-gyűjtemény. Csak a szövegalkotási feladathoz egy-, illetve kétnyelvű szótár.	Irodalmi szöveggyűjtemény, vagy a feladatok megjelölésével összefüggő más nyomtatott, illetve elektronikus ismerethordozó (a tételnek megfelelő részlete)	Helyesírási szótár, szöveg-gyűjtemény, egy-, illetve kétnyelvű szótár.	Irodalmi szöveggyűjtemény, kötet, vagy a feladatok megjelölésével összefüggő más nyomtatott, illetve elektronikus ismerethordozó (a tételnek megfelelő részlete)

Nyilvánosságra hozandók

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Anyag	NINCS	tételcímek	NINCS	tételcímek
Mikor?	NINCS	jogszabály szerint	NINCS	jogszabály szerint

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

A vizsga szerkezete

Írásbeli vizsga 240 perc		Szóbeli vizsga 15 perc	
I. Szövegértési feladatlap 60 perc	II. Szövegalkotási feladatlap 180 perc	Egy nyelvi altétel kifejtése	Egy irodalmi altétel kifejtése
30 pont	70 pont	50 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgarészben a vizsgázóknak egy központi feladatsort kell megoldaniuk. A vizsgázó az I. (60 perc) és II. (180 perc) vizsgarész-összetevőn belül a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg az egyes feladatok

között és megoldásuk sorrendjét is meghatározhatja. A vizsgázó először a I. feladatlapot oldja meg. A vizsgadolgozatokat a 60 perc leteltével a felügyelő tanár összegyűjti. Ezután kerülhet sor a II. feladatlap kiosztására és megoldására.

A Román helyesírási szótárból, valamint az egy- és kétnyelvű szótárból vizsgacsoportonként négy példány, a szöveggyűjteményből, ha azt az írásbeli feladathoz tartozó utasítás jelzi, vizsgázónként egy példány szükséges. A szótárról és a szöveggyűjteményről a vizsgabizottságot működtető intézmény gondoskodik.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Az írásbeli vizsga szövegek megértését, illetve egy szöveg önálló megfogalmazását igényli. Az írásbeli vizsga tehát tartalmaz egy szövegértési feladatlapot, továbbá megjelöl három szövegalkotási feladatot. A szövegalkotási feladatokból egyet választ a vizsgázó. A vizsgázó az írásbeli feladatlapon jelzi a választását. Ha az elkezdett feladat helyett másikat választ, akkor az általa érvénytelennek tekintett írásművet áthúzza.

Szövegértési feladatlap

A szövegértési feladat szövege általában 500-700 szó terjedelmű esszé, ismeretterjesztő céllal íródott tanulmány, publicisztikai mű egésze vagy részlete. A feladatok megoldása általában a kérdésre adott válasz rövid szöveges kifejtése, esetenként a megadott válaszvariációk közötti ö döntés.

A szövegértést vizsgáló kérdések az adott szöveg tematikus, szerkezeti, nyelvi jellemzőinek megfelelően a következőkre irányulhatnak:

- a szövegben közvetlenül megtalálható tény, adat, megállapítás, érv, álláspont stb. azonosítása;
- a szöveg grammatikai, stilisztikai jellemzői; ezek szövegbeli funkciója;
- a szöveg kommunikatív sajátosságai;
- a cím és a szöveg egészének viszonya;
- a szöveg egészének jelentése, jelentésrétegei;
- a szövegbeli logikai, tartalmi kapcsolatok;
- a szerzői álláspont;
- a szövegbeli utalások, hivatkozások szerepe;
- a szöveg szerkezete, a szerkesztésmód, a felépítés által közvetített jelentés.

Feladat lehet továbbá

- vázlat, tematikai háló készítése;
- önálló következtetés, álláspont megfogalmazása;
- a szöveg témájához, a szövegben megjelenített álláspontokhoz kapcsolódó önálló rövid írásmű, vagy beszédmű megfogalmazása a műfaji normák követésével, a mindennapi, esetleg a hivatalos írásbeliség, illetve szóbeliség műfajainak köréből;

- a szöveg rövid, esetleg adott szempontú vagy adott címzetteknek szóló összegzése (tömörítése).

A vázlatírás, illetve az összefoglalás által kívánt fő képességek: a kulcsszók feltárása, a tematikus háló [„téma-réma viszony”] követése, a tételmondatok felismerése a különböző szövegegységekben, a szöveg fókuszának megértése, a témaváltás, az előre- és visszaulások követése, a kihagyások érzékelése, a szöveg részletezettségének követése, az ismert és új közlés elkülönítése.

Szövegalkotási feladatlap

A vizsgázó három, eltérő típusú, műfajú és témájú szövegalkotási feladatból választ egyet. A vizsgázó által választott feladat megoldásának terjedelme 500-1500 szó. A feladatok a következők:

- Érvelés nyelvi, irodalmi, általános kulturális, etikai, életmódbeli kérdésekről. A feladat tartalmaz egy gondolatébresztő, az érvelés tematikai hálózatára utaló szöveget, általában szövegrészletet. (E felvezető szöveg lehet kritika, esszé, publicisztikai mű, szépirodalmi mű stb. részlete. A feladat megfogalmazása nem feltételezi a felvezető szöveg egészének ismeretét.)

- Egy mű (pl. lírai alkotás, rövid szépprózai mű, drámarészlet, esetenként esszé) adott szempontú elemzése, értelmező bemutatása. A feladat tartalmazza az értelmezés kiemelt szempontját.

- Két, esetenként három szöveg (pl. szépirodalmi mű, műrészlet) adott szempontú összehasonlítása. A feladat megjelöli a szövegek összehasonlító elemzésének, értelmezésének kiemelt szempontját, pl. a tematikus, a poétikai, stílusbeli összevetést. A feladat lényeges eleme az irodalmi szövegek egymásra utaltságának hangsúlyozása, az intertextualitás, evokáció különböző példái révén. (Az összehasonlítandó szövegek között megjelenhet a mindenkor kortárs irodalom.)

Értékelés

A központi javítási-értékelési útmutató tartalmazza az egyes feladatokra adható pontok megoszlását. A javítási-értékelési útmutató címszavakban közli a megoldás lehetséges tartalmi elemeit. Az ettől eltérő minden jó megoldás is elfogadható. A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja sem az, ha az értékelők személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől, sem az, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

Az értékelő a dolgozaton feltünteti a nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsorral és a szövegalkotási feladatok megoldásával elért pontszámot, a helyesírási hibapontok összegét, továbbá a helyesírási hibapontok miatt, illetve az íráskép miatt levont vizsgapontok számát, majd a vizsgázó által az írásbeli feladat egészében elért összpontszámot. Az összpontszám negatív szám nem lehet. Ha a vizsgadolgozat pontszáma a levonások miatt a negatív tartományba kerülne, az összpontszámot 0-ban kell megállapítani.

Szövegértési feladatlap

A szövegértési feladatlap megoldásával maximum 30 pontot érhet el a vizsgázó. A szaktanár az írásbeli dolgozatot a központi javítási-értékelési útmutató alapján értékeli. A javítási-értékelési útmutató közli a szövegértési feladatok lehetséges választartományát (a válaszmódellet), esetenként a válasz műfaji normáit, továbbá a válasz pontértékét, valamint az adható részpontszámokat. Az értékelő az egyes feladatokra adott pontszámot, majd a szövegértési feladatsor megoldásával elért összpontszámot feltünteti a dolgozaton.

Szövegalkotási feladatlap

A vizsgázó által választott szövegalkotási feladat megoldását a szaktanár a központi javítási-értékelési útmutató alapján minősíti. Az értékelésben a vizsgázó által kidolgozott feladat megoldását kell figyelembe venni.

A fogalmazási feladat pontszámának megoszlása

A fogalmazási feladat megoldásával maximum 70 pontot érhet el a vizsgázó, melynek megoszlása a következő:

tartalmi minőség:	30 pont
szerkezet	10 pont
nyelvi minőség	30 pont

A szövegalkotási feladatok értékelésében alkalmazott általános kritériumok:

A tartalmi kifejtés minőségének általános kritériumai:

- A feladat értelmezése, kifejtése; szövegbázisú feladatokban a gondolatébresztő szövegre vonatkoztatás;
- nyelvi és irodalmi műveltség, tájékozottság, indokolt hivatkozás, idézés;
- tárgyyszerűség; az állítások bizonyítása;
- problémaérzékenység; a témához való személyes viszonyulás kifejezése (*pl. reflexió, állásfoglalás*);
- világismeret, gondolkodási kulturáltság.

A szöveg megszerkesztésének általános kritériumai:

- a feladatban megjelölt műfaj elemeinek való megfelelés;
- a témának, a címzettnek, a műfajnak, a tartalmi mondandónak megfelelő szerkezet kialakítása;
- koherens szövegszerkezet (*pl. térbeli és időbeli viszonyok; logikai és jelentésszintű kapcsolatok létrehozása; kulcsszók, előre- és visszautalások, nyelvtani, jelentésbeli és pragmatikai kapcsolatok megteremtése*);
- arányosság és tagolás (*pl. a felvezetés, tárgyalás, lezárás aránya, témaváltás jelölése, bekezdések szerkesztése*);
- az adott terjedelem megtartása.

A szöveg nyelvi minőségének értékelésében alkalmazott kritériumok:

- a köznyelvi norma biztos ismerete,
- adekvát és változatos szóhasználat, a feladatnak és a kommunikációs helyzetnek megfelelő stílus;
- világos és lényegre törő, szabatos előadásmód;
- gördülékeny, érthető mondat- és szövegalkotás;
- olvasható kézírás, rendezett íráskép.

Helyesírás, íráskép

A vizsgázó helyesírásának és a dolgozat írásképének értékelése a szövegértési feladat, valamint a szövegalkotási feladat megoldásában egységes elv szerint történik.

- Az értékelő tanár mind a szövegértési, mind a szövegalkotási feladat megoldásában fellelhető helyesírási hibákat aláhúzza, majd a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetett módon kialakítja a vizsgázó helyesírási hibáinak összpontszámát.

- A helyesírási hibák miatt összesen 15 pont vonható le az összteljesítményből.

Az íráskép rendezetlensége, illetve a nehezen olvasható kézírás miatt összesen 3 vizsgapont vonható le az összteljesítményből.

Szóbeli vizsga

A középszintű szóbeli vizsga tételsorának összeállításáról a vizsgabizottságot működtető intézmény gondoskodik.

A tétellapon megjelölt feladatot a vizsgázónak önállóan kell kifejtenie. Közbekérdezni csak akkor lehet, ha a vizsgázó teljesen helytelen úton indult el vagy nyilvánvaló, hogy elakadt. (Ez esetben segítő kérdést lehet feltenni, amennyiben az még a felelési időbe belefér.)

A szóbeli vizsgán egy irodalmi és egy román nyelvi tételt fejt ki a vizsgázó. Az egyes tételekhez egy-egy feladat tartozik.

A román nyelv és irodalom tételsor összességében 20-25 román nyelvi és 20-25 irodalmi tételből áll. A román nyelvi és az irodalmi tételek egymástól elkülönülő tételsorokat alkotnak.

A román nyelvi és az irodalmi tételsor legalább 30%-át (20 tétel esetén 6 tételt) az előző vizsgáztatási időszakhoz képest módosítani kell.

A vizsgázó a következő segédeszközöket használhatja a felkészüléshez és a tételkifejtéshez: irodalmi szöveggyűjtemény, kötet vagy a feladatok kidolgozásával összefüggő más nyomtatott ismerethordozó (pl. internetes oldal nyomtatott változata, egynyelvű szótár, művelődéstörténeti térkép, képzőművészeti album) a tételnek megfelelő részlete. A tételsornak megfelelő segédeszközöket a vizsgabizottságot működtető intézmény biztosítja.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

Román nyelvi altételsor

Az altételsort a részletes vizsgakövetelmény Román nyelv című fejezetében foglaltak alapján állítja össze a szaktanár. A román nyelvi altételek a részletes követelmények következő témáira épülnek: Nyelvek Európában, A román nyelv története, Nyelv és társadalom, A nyelvi szintek, Szöveg és szövegtípusok, Kommunikáció, Retorikai alapismeretek, Stilisztika és stílustörténet. Az altételsort úgy kell összeállítani, hogy a jelzett témák mindegyikéhez legalább két altétel tartozzék. További szóbeli altételek kijelöléséről - ideértve a húszon felüli altételszámot is - a szaktanár dönt.

Irodalom altételsor

Az altételsort a részletes vizsgakövetelmény Román Irodalom című fejezetében foglalt témák (a Szerzők és művek, illetve az Értelmezési szintek, megközelítések) kombinációiból állítja össze a szaktanár. A Szerzők, művek témáiból összeállított altételek bármelyike meríthet az Értelmezési szintek, megközelítések szempontjaiból, illetve értelemszerűen tartalmazhatja az iskola helyi tantervében szereplő művet, műveket.

A tematikai arányok a következők:

Szerzők, művek	Témakörök száma
Életművek	6
Portrék	4
A XX. sz.-i román irodalom	3
Román származású alkotók más népek irodalmában	1
A magyarországi románok irodalma	1
Kitekintés a világirodalomra	3
Színház és dráma	2
<i>Összesen</i>	20

További szóbeli altételek kijelöléséről a vizsgáztató szaktanár dönt.

A román nyelvi altétel

Az altétel a témakörnek, illetve az altételben konkretizált feladatnak megfelelően tartalmazhat egy megállapítást, idézetet, felvezető gondolatot, nyomtatott vagy elektronikus dokumentumot (pl. űrlapot, használati utasítást, újságcikket, képet, ábrát, térképet, internetes oldalt, egynyelvű szótár részletét), majd a kifejtendő feladat megjelölését.

Az altételben kitűzött feladat lehet az idézet, illetve a mellékelt dokumentum adott szempontú elemzése értelmezése, a szempontban megfogalmazott nyelvi probléma, jelenség, szabály bemutatása, kifejtése, érvek megfogalmazása, a feladatban adott műfajnak megfelelő előadása stb.

Irodalom altétel

Az altétel tartalmazhat egy felvezető nyomtatott vagy elektronikus dokumentumot (pl. szépirodalmi idézetet, értekező prózát, esszé rövid részletét, illusztrációt, képzőművészeti alkotást, színpadképet, filmképet, ábrát, térképet stb.), majd közli a bemutatandó témát, annak kiemelt szempontját, a témának, illetve a kitűzött szempontnak megfelelően konkrét művek megjelölését. A kiemelt szempont lehet például bármely műfaji, tematikus, stíluskorszakbeli, poétikai, esztétikai, etikai kérdés. Ha azt az altétel kifejtése igényli, illetve lehetővé teszi, a vizsgázó választ az altételben megjelölt Szerzők vagy művek közül.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgateljesítmény maximális pontértéke 50 pont. A vizsgázó a feleletre a nyelvi és az irodalmi altétel kifejtésének tartalmát és előadásmódját értékelő pontszámot kap. A vizsgateljesítmény értékelése a következő általános értékelési kritériumokat tartalmazó értékelési útmutató alkalmazásával történik:

TARTALOM 25 pont	ELŐADÁSMÓD 25 pont
<ul style="list-style-type: none">- Irodalmi, nyelvtani és kulturális tájékozottság- Tárgyi tudás- Gondolatgazdagság- Rendszerezés	<ul style="list-style-type: none">- Világos, tagolt szöveg- és mondat szerkesztés- Lényegkiemelés- Logikus érvelés- Megfelelő szóhasználat- Érthető előadásmód
<i>A BESZÉDMŰ (A NYELVI ÉS IRODALMI FELELET EGYÜTTESÉN)</i> <i>50 pont</i>	

TARTALMI MINŐSÉG

Elérhető pontszám: 25 pont

Teljesítménytartomány: 25-20 pont

A vizsgázó - a tételnek megfelelő (átfogó) összefüggések, gondolatok, megállapítások önálló közlésével bizonyítja, hogy jól érti és ismeri a tétel témáját (összefüggéseit, fő kérdéseit). Megfogalmazza a tétel kívánta értékelő véleményét. Nyelvi, irodalmi ismereteit meggyőzően alkalmazza, kifejtését releváns példákkal támasztja alá. A feladat megoldása minden lényeges elemében meggyőző.

Teljesítménytartomány: 19-10 pont

A tétel kifejtése lényegében önálló, a főbb megállapítások lényegében helytállóak. A tétel kifejtése rendszerezésre törekvő, de néhány tartalmi elem bizonytalan, esetleg hiányos. A felelet kifejezi a felelő témával kapcsolatos véleményét. Előfordulhat némi felületesség, túlzott általánosítás, irreleváns narráció.

Teljesítménytartomány: 9-0 pont

A vizsgázó a tétel témáját nem ismeri kielégítően, de rendelkezik a feladatmegoldáshoz tartozó összefüggések, tények, művek, fogalmak töredékes ismeretével. A felelethez szükséges a kérdező tanár segítsége.

ELŐADÁSMÓD

Elérhető pontszám: 25 pont

Teljesítménytartomány: 25-20 pont

Az előadásmód önálló, folyamatos, érthető. A felelet gondolati íve rendezett, átlátható. Az érvelés, kifejtés szerkezete meggyőző; a vizsgázó elkerüli a lényegtelen elemeket, kitérőket. Fogalomhasználata világos, pontos, szókinccse gazdag, egészében megfelel a téma és a vizsgahelyzet nyelvi, stiláris regiszterének.

Teljesítménytartomány: 19-10 pont

A tétel kifejtése, a mondandó elrendezése, gondolati íve általában átlátható. Az előadásmód esetleg néhol akadozó, körülményes. Fogalomhasználata, szókinccse a témának megfelelő, csak néhány kisebb nyelvi, stilsztikai, mondatszerkesztési hiba fordulhat elő benne.

Teljesítménytartomány: 9-0 pont

A felelet gondolatmenete nem vagy kevésbé azonosítható. A felelet nem eléggé folyamatos, érvelése bizonytalan, kevésbé elfogadható. A nyelvi, stilsztikai kifejezőmódja nem igényes (*pl. bizonytalan mondatszerkesztés, szegényes szókinccs*).

Az egyes vizsgarészekből elért teljesítmény összeadódik, így a középszintű írásbeli és szóbeli vizsgán összesen 150 pont szerezhető.

EMELT SZINTŰ VIZSGA

A vizsga szerkezete

Írásbeli vizsga 240 perc		Szóbeli vizsga 20 perc	
Feladatlap		Tételkifejtés	
Nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor	Szövegalkotási feladatok	Egy román nyelvi tétel kifejtése	Egy irodalmi tétel kifejtése
30 pont	70 pont		
100 pont		50 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak egy központi feladatsort kell megoldaniuk. A vizsgázó a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg, és a feladatok megoldásának sorrendjét is meghatározhatja.

A Román helyesírási szótárból, valamint az egy- és kétnyelvű szótárból vizsgacsoportonként négy példány, a szöveggyűjteményből, ha azt az írásbeli feladathoz tartozó utasítás jelzi, vizsgázónként egy példány szükséges. A szótárról és a szöveggyűjteményről a vizsgabizottságot működtető intézmény gondoskodik.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Az írásbeli vizsga nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsorból és három különböző szövegalkotási feladatból tevődik össze.

Nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor

A nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor egy alkotáshoz (lírai műhöz, szépprózai alkotáshoz, illetve annak részletéhez, esszéhez, értekező prózához vagy annak részletéhez, egy drámához vagy annak részletéhez) kapcsolódik.

A feladatsor:

- nyelvi és irodalmi ismeretek alkalmazását, fogalmak felismerését, azonosítását, esetenként definícióját tartalmazza

- különböző történeti, műfaji, tematikus, motívikus összefüggések feltárására irányul

- továbbá tartalmaz a vizsgálandó szöveg nyelvi, grammatikai, retorikai, stilisztikai, szövegnyelvi, helyesírási jellemzőire irányuló kérdéseket.

A nyelvi, illetve irodalmi műveltséget vizsgáló kérdések aránya általában 40-60%.

Szövegalkotási feladatok

A szövegalkotási feladat három, különböző témáról adott szempontú és műfajú önálló szöveg alkotását tartalmazza.

A szövegalkotási feladatok a következők:

- Egy adott mű vagy irodalmi, kulturális, esztétikai, bölcséleti, etikai kérdés értelmezése, értékelése.

- Érvelő szöveg megfogalmazása: reflektálás egy jelenségre, korjelenségre.

- Egy valamely gyakorlati szövegfajta megalkotása (pl. vitaindító, hozzászólás, kérvény), esetenként adott címzetteknek, megjelölt kommunikációs helyzetben, illetve adott műfajban.

A feladatok bármelyike lehet szövegbázisú (pl. irodalmi művet közlő, az esszé, a kifejtés, értékelő érvelés alapjául szolgáló rövid felvezető idézetet tartalmazó) vagy szövegbázis nélküli.

Az írásbeli feladatlap értékelése

A központi javítási-értékelési útmutató tartalmazza az egyes feladatokra adható pontok megoszlását. A javítási-értékelési útmutató címszavakban közli a megoldás lehetséges tartalmi elemeit. Az ettől eltérő minden jó megoldás is elfogadható. A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja sem az, ha az értékelők személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől, sem az, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

Az értékelő a dolgozaton feltünteteti a nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsorral és a szövegalkotási feladatok megoldásával elért pontszámot, a helyesírási hibapontok összegét, továbbá a helyesírási hibapontok miatt, illetve az íráskép miatt levont vizsgapontok számát, majd a vizsgázó által az írásbeli feladat egészében elért összpontszámot. Az összpontszám negatív szám nem lehet. Ha a vizsgadolgozat pontszáma a levonások miatt a negatív tartományba kerülne, az összpontszámot 0-ban kell megállapítani.

Nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor

A nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor értékelése témafüggő központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. A feladatsor maximális pontértéke 30 pont. Az elfogadható válaszok tartományát, valamint az adható részpontokat a javítási-értékelési útmutató közli. Az értékelők a dolgozaton feltüntetetik a vizsgázó által elért részpontszámokat, valamint a feladatsor megoldásával elért összpontszámot.

Szövegalkotási feladatok

A vizsgáztatók a központi javítási-értékelési útmutató alapján minősítik a vizsgázó teljesítményét, majd feltüntetetik a dolgozaton az egyes szövegalkotási feladatok megoldásával elért pontszámot.

A feladattípusok pontértéke a következő:

- Egy adott mű vagy irodalmi, kulturális, esztétikai, bölcséleti, etikai kérdés értelmezése, értékelése adott terjedelemben	35 pont
- Érvelés megfogalmazás: reflektálás egy jelenségre, korjelenségre	20 pont
- Egy, valamely gyakorlati szövegfajta megalkotása (pl. vitaindító, hozzászólás, kérvény), esetenként adott címzetteknek, megjelölt kommunikációs helyzetben, illetve adott műfajban	15 pont

A megoldás minőségének elbírálásában a következő általános kritériumok érvényesülnek:

A tartalmi kifejtés minőségének általános kritériumai:

- a feladat értelmezése, kifejtése; szövegbázisú feladatokban a gondolatébresztő szövegre vonatkoztatás;
- nyelvi és irodalmi műveltség, tájékozottság, indokolt hivatkozás, idézés;
- tárgyszerűség; az állítások bizonyítása;
- problémaérzékenység; a témához való személyes viszonyulás kifejezése (pl. reflexió, állásfoglalás);
- világtudás, gondolkodási kultúráltság.

A szöveg megszerkesztésének általános kritériumai:

- a feladatban megjelölt műfaj elemeinek való megfelelés;
- a témának, a címzettnek, a műfajnak, a tartalmi mondandónak megfelelő szerkezet kialakítása;
- koherens szövegszerkezet (pl. térbeli és időbeli viszonyok; logikai és jelentésszintű kapcsolatok létrehozása; kulcsszók, előre- és visszautalások, nyelvtani jelentésbeli és pragmatikai kapcsolatok megteremtése);
- arányosság és tagolás (pl. a felvezetés, tárgyalás, lezárás aránya; a témaváltás jelölése, bekezdések szerkesztése);
- az adott terjedelem megtartása.

A szöveg nyelvi minőségének értékelésében alkalmazott kritériumok:

- a köznyelvi norma biztos ismerete,
- adekvát és változatos szóhasználat, a feladatnak és a kommunikációs helyzetnek megfelelő szókincs, hangnem, stílus;
- világos és lényegre törő, szabatos előadásmód;
- gördülékeny; érthető mondat- és szövegalkotás;
- olvasható kézírás, rendezett íráskép.

Helyesírás, íráskép

A helyesírás értékelése a központi javítási-értékelési útmutató szerint történik. Az értékelő tanár mind a szövegértési, mind a szövegalkotási feladat megoldásában talált helyesírási hibákat aláhúzza, majd az útmutatóban feltüntetett módon kialakítja a vizsgázó helyesírási hibáinak összpontszámát.

- A helyesírási hibák miatt összesen 15 pont vonható le az összteljesítményből.

Az íráskép rendezetlensége, illetve a nehezen olvasható kézírás miatt összesen 3 vizsgapont vonható le az összteljesítményből.

A központi javítási-értékelési útmutató tartalmazza az egyes feladatokra adható pontok megoszlását. Az útmutató címszavakban közli a megoldás lehetséges tartalmi elemeit. Az ettől eltérő jó megoldás is elfogadható. A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja sem az, ha az értékelők személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől, sem az, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

Az értékelő a dolgozat végén feltünteti a nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsorral, majd a szövegalkotási feladatok megoldásával elért pontszámot, a helyesírási hibapontok összegét.

Szóbeli vizsga

Az emelt szintű szóbeli vizsga központi tételsor alapján zajlik.

A tétellapon megjelölt feladatot a vizsgázónak önállóan kell kifejtenie. Közbekérdezni csak akkor lehet, ha a vizsgázó teljesen helytelen úton indult el vagy nyilvánvaló, hogy elakadt. (Ez esetben segítő kérdést lehet feltenni, amennyiben az még a felelési időbe belefér.)

A szóbeli vizsga egy román nyelvi és egy irodalmi témához megfogalmazott tétel kifejtése.

A meghirdetett román nyelv és irodalom tételsor összességében legalább 20 román nyelvi és 20 irodalmi tételből áll. A nyelvi és az irodalmi tételek egymástól elkülönülő tételsorokat alkotnak.

A vizsgázó a következő segédeszközöket használhatja: irodalmi szöveggyűjtemény, kötet vagy a feladatok megjelölésével összefüggő más nyomtatott, illetve elektronikus ismerethordozó. (pl. internetes oldal nyomtatott változata, egynyelvű szótár, művelődéstörténeti térkép, képzőművészeti album - a tételnek megfelelő részlete). A tételsornak megfelelő segédeszközöket a vizsgabizottságot működtető intézmény biztosítja.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A szóbeli vizsga egy román nyelvi és egy irodalmi témakörhöz megfogalmazott altétel kifejtése. Minden témakörhöz legalább két altétel tartozik, a vizsgázó önállóan dönt, hogy melyik altételt fejti ki. A témakörök arányát, illetve az azokhoz rendelt altételeket a vizsga évében egy szakmai bizottság határozza meg. A témakörök, illetve az altételek évről évre változhatnak. A meghirdetett nyelvi, illetve irodalmi témakörök száma legalább 20.

Román nyelvi altételsor

A tételsor a részletes vizsgakövetelmények Román nyelv című fejezete nyolc témakörének mindegyikéből legalább 2 altételt tartalmaz.

Irodalmi altételsor

Minden tétellapon két, azonos témakörhöz tartozó altétel van. A vizsgázó dönt, hogy melyik altételt fejti ki.

A szóbeli vizsga tételeit összeállító testület a részletes vizsgakövetelmények *Szerzők, művek*, valamint az *Értelmezési szintek, megközelítések* témáinak lehetséges kombinációiból jelöl ki és hirdeti meg legalább 20 altételpárt.

A tematikai arányok a következők:

Szerzők, művek	Témakörök száma
Élelművek	6
Portrék	4
A XX. sz.-i román irodalom	3
Román származású alkotók más népek irodalmában	1
A magyarországi románok irodalma	1
Kitekintés a világirodalomra	3
Színház és dráma	2
<i>Összesen</i>	20

A román nyelvi altétel

Az altétel tartalmaz egy megállapítást, idézetet, felvezető gondolatot, nyomtatott vagy elektronikus dokumentumot (pl. űrlapot, használati utasítást, újságcikket, képet, ábrát, térképet, internetes oldalt, egynyelvű szótár részletét), majd közli a kifejtendő feladatot.

Az altételekben kitűzött feladat lehet az idézet, illetve a mellékelt dokumentum adott szempontú elemzése, értelmezése, a szempontban megfogalmazott nyelvi probléma, jelenség, szabály bemutatása, kifejtése, fogalom értelmezése, érvek megfogalmazása, a feladatban megjelölt műfaj előadása stb.

Irodalom altétel

Az altétel tartalmazhat egy felvezető nyomtatott vagy elektronikus dokumentumot (pl. szépirodalmi idézetet, értekező prózát, esszé rövid részletét, illusztrációt, képzőművészeti alkotást, színpadképet, filmképet, ábrát, térképet stb.), majd közli a bemutatandó témát, annak kiemelt szempontját, a témának, illetve a kitűzött szempontnak megfelelően esetleg Szerző és mű megjelölését.

Az altételben kiemelt szempont (feladat) lehet bármely poétikai, irodalomtörténeti, stílus-korszakbeli, esztétikai, etikai kérdés, valamely életprobléma, motívum, a műre, a Szerzői életpályára jellemző sajátosság.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgateljesítmény maximális pontértéke 50 pont. A vizsgázó a feleletére a nyelvi és az irodalmi tétel kifejtésének tartalmát és előadásmódját értékelő pontszámot kap. A vizsgateljesítmény értékelése a következő általános értékelési kritériumokat tartalmazó értékelési útmutató alkalmazásával történik:

TARTALOM 25 pont	ELŐADÁSMÓD 25 pont
- Nyelvtani, irodalmi, kulturális tájékozottság	- Világos, tagolt szöveg- és mondatszerkesztés
- Tárgyi tudás	- Lényegkiemelés
- Gondolatgazdagság	- Logikus érvelés
- Rendszerezés	- Megfelelő szóhasználat
	- Érthető előadásmód
<i>A BESZÉDMŰ (A ROMÁN NYELVI ÉS AZ IRODALOM FELELET EGYÜTTESÉN)</i> 50 pont	

TARTALMI MINŐSÉG

Elérhető pontszám: 25 pont

Teljesítménytartomány: 25-20 pont

A vizsgázó - a tételnek megfelelő (átfogó) összefüggések, gondolatok, megállapítások önálló közlésével bizonyítja, hogy jól érti és ismeri a tétel témáját (összefüggéseit, fő kérdéseit). Megfogalmazza a tétel kívánta értékelő véleményét. Nyelvi, irodalmi ismereteit meggyőzően alkalmazza, kifejtését releváns példákkal támasztja alá. A feladat megoldása minden lényeges elemében meggyőző.

Teljesítménytartomány: 19-10 pont

A tétel kifejtése lényegében önálló, a főbb megállapítások lényegében helytállóak. A tétel kifejtése rendszerezésre törekvő, de néhány tartalmi elem bizonytalan, esetleg hiányos. A felelet kifejezi a felelő témával kapcsolatos véleményét. Előfordulhat némi felületesség, túlzott általánosítás, irreleváns narráció.

Teljesítménytartomány: 9-0 pont

A vizsgázó a tétel témáját nem ismeri kielégítően, de rendelkezik a feladatmegoldáshoz tartozó összefüggések, tények, művek, fogalmak töredékes ismeretével. A felelethez szükséges a kérdező tanár segítsége.

ELŐADÁSMÓD

Elérhető pontszám: 25 pont

Teljesítménytartomány: 25-20 pont

Az előadásmód önálló, folyamatos, érthető. A felelet gondolati íve rendezett, átlátható. Az érvelés, kifejtés szerkezete meggyőző; a vizsgázó elkerüli a lényegtelen elemeket, kitérőket. Fogalomhasználata világos, pontos, szókincse gazdag, egészében megfelel a téma és a vizsgahelyzet nyelvi, stiláris regiszterének.

Teljesítménytartomány: 19-10 pont

A tétel kifejtése, a mondandó elrendezése, gondolati íve általában átlátható. Az előadásmód esetleg néhol akadozó, körülményes. Fogalomhasználata, szókincse a témának megfelelő, csak néhány kisebb nyelvi, stilisztikai, mondatszerkesztési hiba fordulhat elő benne.

Teljesítménytartomány: 9-0 pont

A felelet gondolatmenete nem vagy kevésbé azonosítható. A felelet nem eléggé folyamatos, érvelése bizonytalan, kevésbé elfogadható. A nyelvi, stilisztikai kifejezőmódja nem igényes (*pl. bizonytalan mondatszerkesztés, szegényes szókincs*).

LIMBA SI LITERATURA ROMANA

II. DESCRIEREA EXAMENULUI

Fazele examenului

Nivel mediu		Nivel ridicat	
Examen în scris	Examen oral	Examen în scris	Examen oral
240 de minute	15 minute	240 de minute	20 de minute
100 de puncte	50 de puncte	100 de puncte	50 de puncte

Materiale auxiliare acceptate în cursul examenului

	Nivel mediu		Nivel ridicat	
	Examen în scris	Examen oral	Examen în scris	Examen oral
Asigurarea îi revine candidatului	NU SE DĂ	NU SE DĂ	NU SE DĂ	NU SE DĂ
Asigurarea îi revine instituției în care are loc examenul.	Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, antologie de texte. Numai la subiectul de producere de text dicționar bilingv și dicționar explicativ.	Antologie de texte, surse scrise, vizuale, electronice referitoare la temele date.	Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, antologie de texte, dicționar bilingv și dicționar explicativ.	Antologie de texte, volum, sau surse scrise, vizuale, electronice referitoare la temele date.

Se vor publica

	Nivel mediu		Nivel ridicat	
	Examen în scris	Examen oral	Examen în scris	Examen oral
Material	NU SE PUBLICĂ	Titlurile tezelor	NU SE PUBLICĂ	Titlurile tezelor
Când?	NU SE PUBLICĂ	Conform normelor juridice	NU SE PUBLICĂ	Conform norme lor juridice

EXAMEN DE NIVEL MEDIU

Structura examenului

Examen în scris		Examen oral	
240 minute		15 minute	
I. Subiect de înțelegere a textului 60 de minute	II. Subiect de producere de text 180 de puncte	Expunerea unui subiect de gramatică	Expunerea unui subiect literar
30 de puncte	70 de puncte	50 de puncte	

Examenul în scris

La examenul în scris candidatul trebuie să rezolve o temă centrală cu mai multe subiecte.

Candidatul are la dispoziție 60 de minute pentru rezolvarea subiectului de înțelegere a textului și 180 de minute pentru subiectul de producere de text. Candidatul se va folosi liber de timpul acordat și poate stabili în intervalul dat ordinea de rezolvare a temelor. După 60 de minute profesorul va strânge lucrările.

La examen, se asigură câte patru dicționare ortografice, câte patru dicționare bilingve, câte patru dicționare explicative pentru fiecare grupă, și câte un exemplar din antologia de texte pentru fiecare candidat. Dicționarele și antologiile de texte sînt puse la dispoziție de instituția examinatoare.

Structura conținutului

În conformitate cu cerințele formulate, la examenul în scris se solicită înțelegerea textelor, respectiv producerea individuală a unui text. Examenul în scris cuprinde deci, un subiect *de înțelegere a textului*, și *trei subiecte de producere de text*, din care candidatul va alege unul.

Subiectul de înțelegere a textului

Caracteristicile subiectului

Lucrarea la subiectul de înțelegere a textului este în general un eseu de 500-700 de cuvinte, un *studiu* întreg, sau un fragment, o *lucrare de publicistică* întreagă sau un fragmente. Rezolvarea subiectelor se limitează în general la expunerea scurtă în cadrul răspunsului dat la întrebare, după caz, sau alegerea unuia dintre răspunsurile date.

Întrebările referitoare la înțelegerea textului, conform caracteristicilor tematice, structurale și de limbă se pot rezuma la următoarele:

- identificarea faptelor, datelor, constatărilor, argumentelor, pozițiilor etc. aflate în text în mod direct;
- caracteristicile gramaticale și stilistice ale textului; funcția lor în text;
- caracteristicile textului din punct de vedere al comunicării;
- raportul între titlu și textul integral;
- sensul textului integral și straturile de semnificații;
- raporturile logice și de conținut în text;
- poziția autorului;
- rolul referințelor, trimiterilor din text;
- structura textului, modul de redactare a textului, semnificația reflectată prin structură.

Alte subiecte posibile

- elaborarea unui plan, a unei scheme tematice;
- formularea unor concluzii individuale, a unor puncte de vedere;
- formularea individuală a unui text scurt, scris sau oral, la tematica textului sau a opiniilor exprimate în text, urmărind normele specifice ale genului, din aria genurilor care se referă la texte scrise în limbajul cotidian sau oficial, sau exprimate în limbajul oral;
- rezumarea (sinteza, prescurtarea) concisă a textului pe baza criteriilor precizate sau cu specificarea destinatarilor.

Principalele competențe cerute la elaborarea planului sau a sintezei sînt următoarele: descoperirea cuvintelor-cheie, urmărirea schemei tematice, „raportul temă și temă secundară”, recunoașterea în diverse unități de texte a frazelor specificate în subiect, înțelegerea focarului textului, urmărirea schimbării temei, a conexiunilor și a retroacțiunilor (feed-back), sesizarea omisiunilor, urmărirea detaliilor în text, despărțirea comunicării cunoscute de cea nouă.

Subiectul de producere de text

Candidatul va alege unul din cele trei subiecte la producere de text, diferite după tipul, genul și tematica lor. Extinderea elaborării subiectului ales de către candidat este cel mult de 500-1500 de cuvinte. La acest subiect se cere:

- Argumentație referitoare la probleme de limbă, de literatură, de cultură generală, de etică, de mod de viață. Subiectul cuprinde un text, în general un fragment de text sugestiv, sau referitor la schema tematică a argumentației. (Acest text ilustrativ poate fi un fragment de critică, de eseu, publicistică, sau beletristică, etc. Redactarea subiectului nu presupune cunoașterea întregului text ilustrativ.)

- Analiză după criterii date, interpretarea unei opere (*de ex. creație lirică, operă scurtă de proză literară, fragment dintr-o dramă, sau dintr-un eseu după caz*). Subiectul cuprinde criteriul principal al interpretării.
- Compararea după criterii date a două, sau după caz, a trei texte (*de ex. o operă beletristică, un fragment dintr-o operă*). La subiect se va menționa criteriul principal (*de ex. analiza comparată din punct de vedere tematic, poetic, stilistic*) al analizei comparate, al interpretării textelor. Un element important al subiectului este accentuarea conexiunii interne a textelor, a inter-textualității, prin exemplele diverse ale *evocării*. (Textele pentru analiza comparată pot fi luate și din literatura contemporană).

Evaluare

Subiectul de înțelegere a textului

Prin rezolvarea subiectelor de înțelegere a textului candidatul va putea obține cel mult 30 de puncte. Profesorul de specialitate va corecta lucrarea scrisă în funcție de indicatorul de puncte stabilit la nivel central. În acest indicator se va publica modelul de răspunsuri (posibile), după caz, normele de gen ale răspunsului, punctajul pentru fiecare răspuns, respectiv fracțiunile de puncte posibile. Profesorul va trece pe lucrare punctele obținute la fiecare răspuns în parte, precum și punctajul obținut pentru rezolvarea subiectului de înțelegere a textului.

Subiectul de producere de text

Rezolvarea subiectului de producere de text ales de candidat se va evalua de către profesorul de specialitate după indicatorul de puncte. Indicatorul de puncte cuprinde criteriile generale ale evaluării lucrărilor.

Repartizarea punctajului la subiectul de compunere

Candidatul va putea obține cel mult 70 de puncte pentru rezolvarea subiectului la compunere. Împărțirea celor 70 de puncte este următoarea:

Calitatea conținutului:	30 de puncte
Compoziția:	10 de puncte
Calitatea cunoștințelor de limbă:	30 de puncte

Criterii generale în aprecierea subiectelor la producere de text:

Criterii generale pentru aprecierea calității conținutului:

- Interpretarea, expunerea subiectului; referirile la text în cazul subiectelor, avînd la bază un text;
- cultură literară și de limbă, orientare, referire întemeiată, citat;
- prezentarea obiectivă a conținutului; argumentarea afirmațiilor;
- sensibilitatea față de o problemă; raportul candidatului la tema respectivă (*de ex. reflecții, luare de poziție*);
- cunoașterea problemelor globale, nivelul intelectual al reflecției.

Criterii generale ale redactării unui text:

- să corespundă elementelor genului indicat;
- să formeze o structură adecvată temei, destinatarului, genului, mesajului, privind conținutul;
- să exprime o structură coerentă a textului (*de ex. raporturi temporale și spațiale; raporturi logice și semantice adecvate; cuvinte cheie, conexiuni și retroacțiuni (feed-back), stabilirea relațiilor gramaticale, semantice și pragmatice*);
- proporția și structurarea (*de ex. proporția introducerii, tratării subiectului, și a încheierii, indicarea schimbării temei, folosirea alineatelor*);
- încadrarea în dimensiunea precizată.

Criterii pentru aprecierea calității cunoștințelor de limbă:

- stăpînirea cu siguranță a normelor limbii standard;
- folosirea adecvată și variată a cuvintelor, stilul adecvat subiectului și situației de comunicare;
- claritate, profunzime și exactitate în modul de prezentare;
- construirea frazei și a textului în stil curgător și inteligibil;
- scris citeț, imagine ordonată a scrisului.

Ortografie și caligrafie

Ortografia și caligrafia candidatului se vor evalua după criteriile unitare de-a lungul expunerii în scris a subiectului de înțelegere a textului, respectiv de producere de text.

- Profesorul va sublinia greșelile de ortografie atât la subiectul de înțelegere a textului cât și la cel de producere de text, stabilind punctajul global al ortografiei candidatului pe baza indicatorului de puncte.
- Din cauza greșelilor de ortografie din punctajul global se vor putea scădea în total 15 puncte.
- Din cauza grafiei dezordonate și a scrierii cu deficiențe se vor putea scădea în total 3 puncte din punctajul global.

Examenul oral

Subiectele examenului oral la limba și literatura română la nivel mediu vor fi întocmite de instituția examinatoare. Temele din subiect vor fi comunicate candidaților numai la examen. Candidatul va putea folosi la examen antologii de texte, alte surse de cunoștințe, tipărite sau electronice.

Structura de conținut

Caracteristicile subiectelor, redactarea lor

La examenul oral candidatul va expune un subiect de literatură și unul de limbă. La examen se vor prezenta 20-25 de subiecte la literatură și 20-25 de subiecte la limbă.

În fiecare an se va schimba cel puțin 30% din subiecte (din 20 de subiecte se vor modifica 6).

Subiecte la limba română

Subiectele vor fi redactate de către profesorul de specialitate pe baza temelor expuse la capitolul Limba română din Cerințele detaliate de bacalaureat. Subiectele se vor referi la următoarele teme din cerințele dezvoltate: *Limbile din Europa, Istoria limbii române, Limbă și societate, Nivel de limbă, Textul și tipologiile de text, Comunicarea, Cunoștințe fundamentale de retorică, Stilistică și istoria stilurilor*. Subiectele vor fi compuse în așa fel, încât fiecare temă să fie reprezentată de către cel puțin un subiect. Profesorul de specialitate va decide asupra indicării altor subiecte, peste numărul de douăzeci obligatorii.

În funcție de tematică, respectiv de problema concretă indicată, subiectul poate cuprinde o constatare, un citat, o reflecție de dezvoltat, un document tipărit sau electronic (de ex. *formular, mod de întrebuințare, pagină de ziar, imagine, schemă, hartă, pagină de Internet, fragment dintr-un dicționar explicativ*), pe urmă menționarea temei de rezolvat.

Tema precizată în subiect poate fi analiza și interpretarea unui citat, respectiv a unui document alăturat, o temă de limbă, un fenomen lingvistic formulat, prezentarea și expunerea unei definiții, definirea argumentelor, expunerea în funcție de genul indicat în subiect etc.

Subiecte la literatură

Subiectele vor fi redactate de către profesorul de specialitate având în vedere capitolul *Literatură* din Cerințele detaliate de bacalaureat, respectiv prin îmbinarea temelor din capitolul *Autori, opere*, precum și din capitolul *Niveluri de interpretare, abordări*.

Subiectele se vor alcătui pe baza temelor din capitolul *Autori, opere*, având în vedere criteriile din capitolul *Niveluri de interpretare, abordări* prin exprimarea criteriului adecvat de abordare și de interpretare al autorului, al operei sau operelor și al obiectului subiectului.

Ponderea temelor este următoarea:

<i>Autori, opere</i>	Numărul de tematici
Opere integrale	6
Portrete	4
Aspecte ale literaturii române din sec. XX.	3
Autori de origine română din literatura altor popoare.	1
Aspecte ale literaturii românilor din Ungaria	1
Privire asupra literaturii universale	3
Teatru și dramaturgie	2
<i>Total</i>	20

La examenul oral profesorul de specialitate va putea indica și alte subiecte, peste numărul obligatoriu (douăzeci).

Evaluarea

Punctajul maxim la examenul oral este 50 de puncte. Punctajul întrunit de candidat va reflecta evaluarea conținutului și modului de expunere în răspunsurile date la subiectele de limbă și literatură. La evaluarea răspunsului se vor folosi următoarele criterii generale:

CONȚINUT: 25 de puncte	MOD DE EXPUNERE: 25 de puncte
<ul style="list-style-type: none">- Cunoștințe de limbă, de literatură și de cultură- Cunoștințe la temă- Bogăția de idei- Mod de sistematizare	<ul style="list-style-type: none">- construcție clară, bine articulată a textului și a frazei.- Scoaterea în evidență a ideilor principale- O argumentare logică- Folosirea adecvată a cuvintelor- Un mod clar de prezentare
MODUL DE EXPUNERE ORAL 50 de puncte ÎN ANSAMBLU, LA RĂSPUNSURILE DE LIMBĂ ȘI LITERATURĂ ROMÂNĂ	

EVALUAREA CONȚINUTULUI

Punctaj maxim: 25 de puncte

Între 25-20 de puncte:

Prin comunicarea corelațiilor, ideilor, a constatărilor proprii (de ordin general), candidatul demonstrează cunoștințele pe care le are la tema din subiectul tras (raporturile inerente, problematicile principale). Formulează o judecată de valoare asupra temei. Folosește în mod convingător cunoștințele de limbă, de literatură și ilustrează expunerea prin exemple relevante. Rezolvarea tuturor elementelor temei este convingătoare.

Între 19-10 puncte:

Candidatul face o prezentare autonomă a temei, considerentele generale pe care le expune sînt de fapt corecte. Expunerea temei este la subiect, dar anumite cunoștințe sunt deficitare, sau lipsesc. Candidatul își exprimă părerea față de tema dată. Cîteodată este superficial, prezentarea este prea generalizată, narația puțin relevantă.

Între 9-0 puncte:

Candidatul nu cunoaște satisfăcător subiectul tras, dar are anumite cunoștințe incomplete despre repere, fapte, opere, noțiuni în materie, care ajută la rezolvarea temei. Profesorul examinator trebuie să intervină prin întrebări pentru a-i veni în ajutor.

MOD DE PREZENTARE

Punctaj maxim: 25 de puncte

Între 25-20 de puncte:

Prezentarea este autonomă, curgătoare, inteligibilă. Prezentarea logică a temei este bine ordonată, clară. Argumentarea și expunerea sunt bine structurate, candidatul evită elementele neesențiale, divagațiile nesemnificative. Folosește corect noțiunile, are un bagaj mare de cuvinte, răspunsul său corespunde întru totul registrului lingvistic, stilistic cerut la examen.

Între 19-10 puncte:

În general, prezentarea subiectului, structurarea logică a prezentării, dezvoltarea ideii sunt clare. Folosește noțiunile corect, bagajul de cuvinte la temă este satisfăcător, nu face decât câteva greșeli de limbă, de construcție a frazei, sau de stil.

Între 9-0 puncte:

Linia logică a expunerii nu este prea clară, sau este greu de identificat. Răspunsul nu este destul de fluent, argumentația este nesigură și nu prea acceptabilă. Nu satisface exigențele legate de modul de exprimare (de ex. construcția frazei nesigură, nu cunoaște destule cuvinte).

Punctajul obținut la diferitele aspecte se adună, astfel, candidatul poate întruni un total de 150 de puncte la examenul în scris și la examenul oral de nivel mediu.

EXAMEN DE NIVEL RIDICAT

Structura examenului

Examenul în scris 240 de minute		Examenul oral 20 de minute	
Subiecte de limbă, literatură și de cultură generală	Subiecte de producere de text	Expunerea unui subiect de limbă	Expunerea unui subiect de literatură
30 de puncte	70 de puncte	50 de puncte	

Examenul în scris

La examenul în scris candidații vor avea de dezvoltat teme determinate la nivel național. Timpul acordat pentru examen poate fi utilizat după plac de candidați și ordinea de rezolvare a temelor este de asemenea la liberă alegere.

La examen, se asigură câte patru dicționare ortografice, câte patru dicționare bilingve, câte patru dicționare explicative pentru fiecare grupă, și câte un exemplar din antologia de texte pentru fiecare candidat. Dicționarele și antologiile de texte sînt puse la dispoziție de instituția examinatoare.

Structura de conținut

Examenul scris se compune din subiecte de cunoștințe de limbă și literatură și din diverse subiecte de producere de text.

Caracteristicile subiectelor

Subiecte de limbă, literatură și de cultură generală

Subiectele de limbă, literatură și de cultură generală se leagă de o creație literară (*operă lirică, beletristică, respectiv de un fragment din acestea, de eseu, proză eseistică, respectiv de un fragment din acestea*).

Subiectele cuprind aplicarea cunoștințelor de limbă și literatură, identificarea lor, cunoașterea, după caz, a definiției lor, subiectele solicită în continuare revelarea corelațiilor din domeniul istoriei literaturii, a genurilor, a tematicii și a motivelor, respectiv, ele includ întrebări referitoare la caracteristicile gramaticale, retorice, stilistice, textuale și ortografice ale textului de analizat.

Ponderea întrebărilor de cunoștințe de limbă și de literatură este în general de 40-60%.

Subiectele la producere de text

Subiectele la producere de text se compun din producerea a trei texte de către candidați legate de trei teme, conform unor criterii și genuri indicate.

Subiectele la producere de text sînt următoarele:

- Interpretarea și aprecierea în dimensiunile cerute a unei opere date, sau a unei teme literare, culturale, estetice, filozofice și etice.

- Elaborarea unei argumentări: reflecții în legătură cu un fenomen dat, sau cu o problemă de actualitate.
- Producerea unui text cu caracter practic (de ex. *text polemic, observații, cerere*), adresat, după caz, unor anumiți destinatari, într-o situație de comunicare dată, adoptând genul indicat în subiect.

Oricare din teme poate avea la bază un text ilustrativ (de ex. *un scurt citat dintr-o operă literară, dintr-un eseu, prezentat ca text de referință pentru o analiză pe bază de argumente*) însă poate fi și fără text ilustrativ.

Evaluarea

Subiecte de limbă, literatură și de cultură generală

Evaluarea subiectelor de limbă, literatură și de cultură generală se face pe baza unui indicator de puncte pentru evaluarea temelor. Punctajul maxim care se poate la aceste subiecte este de 30. Indicatorul de puncte prezintă punctajele pentru evaluarea nivelului răspunsurilor, respectiv punctajul fracționat. Cei care evaluează lucrările vor trece pe fiecare lucrare punctele fracționate obținute de către candidat, precum și punctajul final atins.

Subiecte de producere de text

Examinatorii vor aprecia rezultatele obținute de către candidați pe baza indicatorului de puncte, și vor trece pe lucrări punctajul pentru fiecare subiect la producere de text.

Punctajul pe tipuri de subiecte:

- interpretarea și evaluarea unei opere date, sau a unei teme literare, culturale, estetice, filozofice și etice într-o dimensiune fixă. (35 de puncte);
- Elaborarea unui text argumentativ: reflecții în legătură cu un fenomen, cu o problemă de actualitate (20 de puncte);
- Producerea unui text cu caracter practic (de ex. *un text cu caracter polemic, observații, cerere*), adresat după caz unor anumiți destinatari, într-o situație de comunicare dată, adoptând un gen specificat în subiect (15 de puncte).

În evaluarea calității de rezolvare a temei se va ține cont de următoarele criterii:

Criterii generale de evaluare a calității conținutului:

- Interpretarea și expunerea subiectului; raportare la ideile importante ale textului în cazul subiectelor cu text ilustrativ;
- Cunoștințe generale de limbă și de literatură, referințe întemeiate, citate;
- Obiectivitate în tratarea problemei; argumentarea afirmațiilor;
- Gradul de identificare a problemelor; exprimarea atitudinilor personale față de problema respectivă (de ex. *reflecții, poziție personală*);
- Cunoștințe despre lume, mod de gândire la un nivel acceptabil.

Criterii generale de evaluare a nivelului de redactare a textului:

- conformitate cu elementele genului dat în subiect;
- redactarea textului în conformitate cu tema, destinatarul, genul și mesajul cerut;
- structură coerentă (de ex. *raport spațial și temporal; corelații logice și semantice; cuvinte-cheie, conexiuni și retroacțiuni -feed-back-, relații gramaticale semantice și pragmatice*);
- proporții corecte, îmbinarea justă a materialului (de ex. *ponderea expoziției, a tratării și a încheierii în redactare; indicarea schimbării temei, respectarea alineatelor*);
- respectarea dimensiunilor fixate.

Criterii pentru evaluarea calității de limbaj al textului

- cunoașterea temeinică a normelor limbii standard,
- folosirea adecvată și variată a cuvintelor, stilul și tonul adecvat subiectului, potrivit situației de comunicare;
- claritate, profunzime și exactitate în modul de prezentare;
- stilul curgător și inteligibil al frazei și al textului;
- scris citeț, imagine ordonată a grafiei.

Ortografie, caligrafie

Evaluarea ortografiei se va face conform indicatorului.

- Profesorul va sublinia greșelile de ortografie atât la subiectul de înțelegere a textului cât și la cel de producere de text, pe urmă el va stabili punctajul global al ortografiei candidatului pe baza indicatorului de puncte.
- Greșelile de ortografie valorează 15 puncte din punctajul global.
- Grafia dezordonată și scrierea deficientă valorează în total 3 puncte din punctajul global.

Examenul oral

Examenul oral la limba și literatura română nivel ridicat se va da în fața unei comisii externe.

Timpul de pregătire a subiectului la examenul oral este de 30 minute.

Timpul de examinare a candidatului este de 20 minute.

În timpul pregătirii subiectului la examen se va permite folosirea antologiei de texte literare, a unor volume, sau materiale tipărite, respectiv a mijloacelor electronice cu informații legate de rezolvarea problemei.

Structura de conținut

Caracteristicile temei.

La examenul oral candidatul va prezenta un subiect de literatură și unul de limbă. Din fiecare arie tematică se vor da câte două subiecte, iar candidatul va alege unul dintre ele. Ponderea ariilor tematice, respectiv a subiectelor vor fi stabilită de o comisie, în anul examenului. Ariile tematice, precum și subiectele de examen se vor /putea/ schimba anual. Vor fi cel puțin 20 arii tematice de limbă, respectiv de literatură, anunțate dinainte.

Subiecte de limba română

Subiectele vor cuprinde cel puțin două subiecte din fiecare din cele 8 capitole de Limbă română din cerințele detaliate de bacalaureat.

Subiecte de literatură

Pe fiecare subiect de examen se vor găsi câte două teme din aceeași arie tematică. Candidatul va putea alege. Grupul de redactare a subiectelor de examen va identifica și va publica cel puțin 20 de arii tematice, pe baza cerințelor detaliate de bacalaureat, folosind îmbinarea posibilă a temelor din capitolul *Autori, opere*, precum și din capitolul *Niveluri de interpretare, abordări*.

Ponderea tematică este următoarea:

<i>Autori, opere</i>	Numărul ariilor tematice
Opere	6
Portrete	4
Aspecte ale literaturii române din sec. XX	3
Autori de origine română din literatura altor popoare.	1
Aspecte ale literaturii românilor din Ungaria	1
Privire asupra literaturii universale	3
Teatru și dramaturgie	2
<i>Total</i>	20

Caracteristicile temelor:

Tema de limbă română:

Tema cuprinde o constatare, un citat, o idee sugestivă, un document imprimat sau electronic, (de ex: formular, îndrumar de folosire, pagină de ziar, imagine, figură, hartă, pagină Internet, fragment de dicționar explicativ în limba maternă), și prezintă problema de rezolvat.

Tema precizată în subiectul tras poate fi analiza citatului sau a textului ilustrativ, după criteriile determinate, rezolvarea unor probleme legate de limbă, prezentarea unor reguli, explicarea unor noțiuni, reguli, a unor argumente, o prezentare a genului precizat în subiect, etc.

Tema de literatură:

Fiecare arie tematică cuprinde cel puțin două subiecte. Subiectul cuprinde/ poate cuprinde o reflecție de dezvoltat sau un document electronic (de ex. *un citat din literatura beletristică, proză eseistică, un scurt fragment dintr-un eseu, o ilustrație, o creație de artă plastică, o scenă dintr-o piesă de teatru, dintr-un film, o schemă, o hartă etc.*), pe urmă se indică tema de dezvoltat, criteriul de prezentare a acesteia, respectiv un autor și o operă, conform criteriilor evidențiate. La expunerea subiectului candidatul se folosește de bibliografia întocmită de el pe care o pune la dispoziția comisiei de examen.

Un criteriu important poate fi oricare problemă de poetică, istorie literară, gen, de istoria stilurilor, de estetică, de etică, sau o problemă de viață de actualitate, motiv, o caracteristică a operei, a activității autorului.

Evaluarea

Punctajul maxim de obținut la examenul oral este 50 de puncte. Candidatul va primi un punctaj care apreciază conținutul și modul de expunere a răspunsului la subiectele la limbă și la literatură. Aprecierea răspunsului se va desfășura prin aplicarea criteriilor generale următoare:

CONȚINUT 25 de puncte	MOD DE EXPUNERE: 25 de puncte
- Cunoștințe de gramatică, de literatură și de cultură	- Construcție clară, bine articulată a textului și a frazei.
- Cunoștințe la temă	- Scoaterea în evidență a ideilor principale
- Bogăția de idei	- O argumentare logică
- Mod de sistematizare	- Folosirea adecvată a cuvintelor
	- Un mod clar de prezentare

EVALUAREA CONȚINUTULUI

Punctaj maxim: 25 de puncte

Între 25-20 de puncte:

Prin comunicarea corelațiilor, ideilor, a constatărilor proprii (de ordin general), candidatul demonstrează cunoștințele pe care le are la tema din subiectul tras (raporturile inerente, problematicile principale). Formulează o judecată de valoare asupra temei. Folosește în mod convingător cunoștințele de limbă, de literatură și ilustrează expunerea prin exemple relevante. Rezolvarea tuturor elementelor temei este convingătoare.

Între 19-10 puncte:

Candidatul face o prezentare autonomă a temei, considerentele generale pe care le expune sînt de fapt corecte. Expunerea temei este la subiect, dar anumite cunoștințe sunt deficitare, sau lipsesc. Candidatul își exprimă părerea față de tema dată. Cîteodată este superficial, prezentarea este prea generalizată, narația puțin relevantă.

Între 9-0 puncte:

Candidatul nu cunoaște satisfăcător subiectul tras, dar are anumite cunoștințe incomplete despre repere, fapte, opere, noțiuni în materie, care ajută la rezolvarea temei. Profesorul examinator trebuie să intervină prin întrebări pentru a-i veni în ajutor.

MOD DE PREZENTARE

Punctaj maxim: 25 de puncte

Între 25-20 de puncte:

Prezentarea este autonomă, curgătoare, inteligibilă. Prezentarea logică a temei este bine ordonată, clară. Argumentarea și expunerea sunt bine structurate, candidatul evită elementele neesențiale, divagațiile ne semnificative. Folosește corect noțiunile, are un bagaj mare de cuvinte, răspunsul său corespunde întru totul registrului lingvistic, stilistic cerut la examen.

Între 19-10 puncte:

În general, prezentarea subiectului, structurarea logică a prezentării, dezvoltarea ideii sînt clare. Folosește noțiunile corect, bagajul de cuvinte la temă este satisfăcător, nu face decât câteva greșeli de limbă, de construcție a frazei, sau de stil.

Între 9-0 puncte:

Linia logică a expunerii nu este prea clară, sau este greu de identificat. Răspunsul nu este destul de fluent, argumentația este nesigură și nu prea acceptabilă. Nu satisface exigențele legate de modul de exprimare (*de ex. construcția frazei nesigură, nu cunoaște destule cuvinte*).

La examenul în scris la nivel ridicat punctajul maxim este 100 de puncte, la examenul oral 50, astfel la examenul de limba și literatura română la nivel ridicat se pot obține în total 150 de puncte.